

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 459/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Mgr. Petrom Hargašom, advokátom, Košická 56, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Sžk/38/2018 zo 17. decembra 2019, rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/14/2020 z 24. septembra 2020 a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Sžk/1/2021 z 31. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov v správnom súdnom konaní, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie alebo potvrdiť nenamietané rozhodnutie všeobecného súdu. Okrem toho žiada finančné zadostučinenie 5 500 eur.

II.

2. Okresný súd uznesením z 13. novembra 2012 uložil sťažovateľovi povinnosť nahradiť štátu trovy výkonu jeho väzby. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 23. januára 2013 a ústavu na výkon väzby a trestu odňatia slobody bolo doručené 3. februára 2016. Ústav na výkon väzby a trestu odňatia slobody rozhodol 3. februára 2016 o výške trov väzby. Proti tomu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré

bolo Generálnym riaditeľstvom Zboru väzenskej a justičnej stráže 6. apríla 2016 zamietnuté. Sťažovateľ v odvolaní namietal premlčanie pohľadávky na náhradu trov väzby, a preto navrhol trvalo upustiť od jej vymáhania. K tomu správny orgán uviedol, že podľa zásady oficiality začne konať, až keď sa hodnoverne dozvie o povinnosti začať konať, t. j. až doručení právoplatného uznesenia súdu o uložení povinnosti nahradiť trovy väzby.

3. Sťažovateľ sa správnou žalobou domáhal preskúmania zákonnosti postupov a rozhodnutí správnych orgánov. Vo vzťahu k prvostupňovému správne orgánu namietal, že tento nemal z dôvodu uplynutia prekluzívnej lehoty na udelenie sankcie začať správne konanie. Vo vzťahu k druhostupňovému správne orgánu namietal, že tento nezdôvodnil, prečo neprihliadol na ním vznesenú námietku premlčania. Ďalej namietal, že žalovaný správny orgán neposúdil jeho námietku premlčania ako námietku uplynutia dvojročnej prekluzívnej lehoty na začatie správneho konania podľa § 60d ods. 2 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“). Poukázal na to, že medzi vydaním uznesenia okresného súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby ako rozhodnej skutočnosti a vydaním rozhodnutia správneho orgánu o výške týchto trov uplynuli viac ako dva roky. Preto bolo správne konanie o výške trov väzby začaté v rozpore so zákonom.

4. Krajský súd po tom, čo vyhovel správnej žalobe sťažovateľa, túto na základe zrušujúceho rozsudku najvyššieho súdu o kasačnej sťažnosti žalovaného namietaným rozsudkom zamietol. Krajský súd právne vec posúdil najmä podľa § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby, podľa ktorého konať vo veciach trov spojených s výkonom väzby nemožno, ak od skutočnosti rozhodnej pre začatie konania uplynuli viac ako dva roky. Medzi sťažovateľom a žalovaným správne orgánom bolo sporné, čo možno považovať za skutočnosť rozhodnú pre začatie konania. Krajský súd, viazaný právnym názorom najvyššieho súdu, konštatoval, že skutočnosťou rozhodnou pre začatie konania, od ktorej sa odvíja počítanie dvojročnej prekluzívnej lehoty, je doručenie právoplatného uznesenia súdu o uložení povinnosti nahradiť trovy väzby. Keďže toto uznesenie okresného súdu bolo žalovanému správne orgánu doručené 3. februára 2016, správny orgán mohol až vtedy začať konanie. Uznesenie správneho orgánu o výške trov väzby bolo vydané v deň doručenia uznesenia okresného súdu. Preto krajský súd sťažovateľovu námietku o uplynutí prekluzívnej lehoty na začatie správneho konania vyhodnotil ako nedôvodnú. Krajský súd sa nestotožnil ani s námietkou nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného. K tomu uviedol, že preskúmané rozhodnutie je dostatočne odôvodnené, keďže žalovaný sa vysporiadal so sťažovateľovou odvolacou námietkou premlčania nároku na náhradu trov jeho väzby. Tiež sa vysporiadal s tým, čo bolo v sťažovateľovej veci rozhodnou skutočnosťou, od ktorej sa odvíja počítanie dvojročnej prekluzívnej lehoty na začatie správneho konania o výške trov väzby.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) Správneho súdneho poriadku kasačnú sťažnosť. Nesúhlasil s právnymi závermi krajského súdu, keďže tieto sú v rozpore s § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby. Sťažovateľ namietal, že krajský súd nerozlišoval medzi momentom začatia správneho konania a momentom, keď nastane rozhodná skutočnosť, od ktorej začína plynúť dvojročná prekluzívna lehota na začatie správneho konania. Momentom začatia správneho konania je moment doručenia uznesenia súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby správne orgánu. Rozhodnou skutočnosťou podľa § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby je právoplatnosť tohto uznesenia. Uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 23. januára 2013, a preto mohol žalovaný rozhodnúť o výške trov jeho väzby najneskôr do 23. januára 2015.

Sťažovateľ namietal aj nesprávny úradný postup žalovaného, keď mal kontrolovať jeho osobný spis a z vlastného podnetu začať správne konanie o výške trov väzby.

6. Najvyšší správny súd namietaným rozsudkom kasačnú sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú. Konštatoval, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku zaoberal všetkými relevantnými námietkami sťažovateľa, pričom vyvodil správne právne a skutkové závery. Prihliadol na právne závery najvyššieho súdu, ktorými bol viazaný a nenechal nezodpovedanú žiadnu medzi účastníkmi konania spornú a pre rozhodnutie vo veci podstatnú otázku. Ďalej konštatoval, že krajský súd prejednal vec v rozsahu podanej správnej žaloby, preskúmal zákonnosť postupu a rozhodnutia žalovaného a napadnuté rozhodnutie náležite a presvedčivo odôvodnil.

7. Najvyšší správny súd k právnej úprave začatia správneho konania o výške trov väzby vo všeobecnosti uviedol, že § 60d ods. 1 zákona o výkone väzby upravuje spôsob jeho začatia vo vzťahu k otázke, či ho správny orgán môže začať na podklade vlastných zistení alebo na podnet. Ustanovenie § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby upravuje dvojročnú prekluzívnu lehotu, v rámci ktorej možno začať konanie o výške trov väzby, ktorej začiatok plynutia je determinovaný existenciou rozhodujúcej skutočnosti. Konštatoval, že hoci pojem rozhodujúca skutočnosť nie je legálne definovaný, v konaní o výške trov väzby začínajúcom z úradnej povinnosti je touto skutočnosťou doručenie rozhodnutia súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby. Súčasne ide o vlastné zistenie správneho orgánu, čím mu automaticky vznikne povinnosť začať konanie o výške trov väzby. Tak tomu bolo aj vo veci sťažovateľa pri rozhodnutí prvostupňového správneho orgánu.

III.

8. Sťažovateľ porušenie označených práv identifikuje v tom, že odôvodnenia rozhodnutí nie sú zrozumiteľné. Právne závery krajského súdu a najvyššieho správneho súdu sú v rozpore so znením zákona, s princípmi správneho konania a nerešpektujú zákonom výslovne stanovené premlčacie a prekluzívne lehoty. Z namietaných rozhodnutí sťažovateľovi nie je zrejmé, prečo všeobecné súdy prijali záver, že rozhodnou skutočnosťou podľa § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby je doručenie rozhodnutia súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby správneho orgánu. Namietanými rozhodnutiami bol sťažovateľovi nezákonným spôsobom odňatý majetok. Najvyššiemu správneho súdu vytýka, že žiadnym spôsobom neodôvodnil odklon od právneho názoru v rozhodnutí Krajského súdu v Žiline č. k. 20S/130/2015 z 24. mája 2016.

9. Podľa sťažovateľa sa najvyšší správny súd nevysporiadal s jeho argumentáciou, keď neuviedol, v čom je jeho úvaha o rozhodnej skutočnosti podľa § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby nesprávna. Sťažovateľ tvrdil, že nevyhnutným predpokladom na správne konanie o výške trov väzby je rozhodnutie súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby. Preto je rozhodnou skutočnosťou pre vydanie správneho rozhodnutia o výške trov väzby existencia súdneho rozhodnutia o povinnosti nahradiť trovy väzby. Doručenie rozhodnutia súdu je len informáciou pre správny orgán, že môže začať správne konanie. Podľa sťažovateľa rozhodnou skutočnosťou musí byť výlučne skutočnosť, ktorá nastala ešte pred tým, ako sa správny orgán oboznámi s touto rozhodnou skutočnosťou. V opačnom prípade by § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby nedával žiadny zmysel.

IV.

10. V rozsahu, v ktorom ústavná sťažnosť smeruje proti rozsudku krajského súdu, ide o návrh, na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc. Vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu mal sťažovateľ možnosť podať kasačnú sťažnosť, ktorú aj využil. Poskytnutie ochrany v prípade potencionálneho porušenia označených práv spadalo do právomoci najvyššieho správneho súdu, čo podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vylučuje právomoc ústavného súdu. Preto bola ústavná sťažnosť v tomto rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci odmietnutá.

11. Sťažovateľ za porušovateľov jeho základných práv označil krajský súd a najvyšší správny súd a nimi vydané rozsudky za rozhodnutia, ktorými mali byť porušené jeho základné práva. Z návrhu na rozhodnutie o ústavnej sťažnosti je zrejmé, že táto smeruje aj proti rozsudku najvyššieho súdu, ktorým bol zrušený prvý rozsudok krajského súdu, ktorým vyhovel správnej žalobe sťažovateľa. V tomto rozsahu je ústavná sťažnosť podaná zjavne po uplynutí dvojmesačnej zákonnej lehoty, a preto bola podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde odmietnutá ako oneskorene podaná.

12. Právomoc ústavného súdu je daná v rozsahu proti rozsudku najvyššieho správneho súdu, no v tomto rozsahu je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá. Keďže ústavná sťažnosť je prevažne opakovaním argumentácie sťažovateľa zo správnej žaloby a kasačnej sťažnosti treba uviesť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákon a pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité odôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Podstatou ústavnej sťažnosti, ako aj správneho súdneho konania bola námietka sťažovateľa, čo treba považovať za rozhodnú skutočnosť podľa § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby, od ktorej sa odvíja počítanie dvojročnej prekluzívnej lehoty pre začatie správneho konania o výške trov väzby. Sťažovateľ považuje za túto skutočnosť právoplatnosť uznesenia súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby. Krajský súd a najvyšší správny súd považujú za túto skutočnosť doručenie uznesenia súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby správne orgánu.

13. Nemožno sa stotožniť so sťažnostnou námietkou o tom, že ak by rozhodnou skutočnosťou malo byť doručenie rozhodnutia súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby, bolo by to v § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby výslovne uvedené. K tomu treba uviesť, že § 60d zákona o výkone väzby upravuje všeobecne začatie konania pre všetky typy konaní podľa tohto zákona. Preto zákonodarca nezadefinoval pojem rozhodná skutočnosť, ale je ho potrebné vykladať v okolnostiach konkrétneho konania. V opačnom prípade by nebolo možné ustanovenie o nemožnosti uskutočniť správne konanie po uplynutí dvojročnej prekluzívnej lehoty aplikovať na všetky typy konaní podľa zákona o výkone väzby.

14. Nemožno sa stotožniť ani so sťažnostnou námietkou, že najvyšší správny súd nezdôvodnil nesprávnosť sťažovateľovej úvahy o pojme rozhodná skutočnosť podľa § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby. Najvyšší súd v zrušujúcom rozsudku konštatoval, že prijatie argumentácie

krajského súdu, ktorý sa pôvodne stotožnil s argumentáciou sťažovateľa, by malo za následok založenie aktívnej vyhľadávacej povinnosti správneho orgánu, čo nezodpovedá formalizovanej komunikácii medzi orgánmi verejnej správy vychádzajúcej zo zásady oficiality. Najvyšší správny súd sa v namietanom rozsudku s týmto právnym záverom v celom rozsahu stotožnil. Z toho možno odvodiť nesprávnosť sťažovateľovej argumentácie.

15. Sťažnostná argumentácia, že správne konanie môže správny orgán začať aj bez neexistencie rozhodnutia súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby, bez ktorého však nemôže vydať rozhodnutie o výške trov väzby, je nelogická. Nevedno, z akého dôvodu by správny orgán mal začínať konanie o výške trov väzby, ak neexistuje alebo nemá hodnovernú vedomosť o rozhodnutí súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby. Správny orgán je povinný začať konanie o výške trov väzby, až keď má dostatočne a hodnoverne preukázanú skutočnosť odôvodňujúcu jeho začatie. Začínať ho len z opatrnosti dodržania dvojročnej prekluzívnej lehoty a bez neexistencie nevyhnutného podkladu by bolo v rozpore s princípom oficiality začatia konania.

16. Nemožno sa stotožniť ani so sťažnostnou námietkou, že k definovaniu rozhodujúcej skutočnosti zaujal už v minulosti stanovisko Krajský súd v Žiline v rozhodnutí č. k. 20S/130/2015 z 24. mája 2016. Pokiaľ sťažovateľ najvyššiemu správne súdu vytýka, že neodôvodnil odklon od tohto stanoviska, k tomu treba uviesť, že takáto povinnosť mu z noriem Správneho súdneho poriadku nevyplýva. Najvyšší správny súd nie je viazaný právnymi názormi súdov nižšieho stupňa, práve naopak. Sťažovateľ sa odvoláva na to, že Krajský súd v Žiline konštatoval, že uznesenie okresného súdu o povinnosti nahradiť trovy väzby bolo tou skutočnosťou, na základe ktorej mohol následne správny orgán konať podľa zákona o výkone väzby. S týmto právnym záverom treba súhlasiť a zdôrazniť, že k rovnakému záveru dospeli aj krajský súd a najvyšší správny súd vo veci sťažovateľa. Krajský súd v Žiline v sťažovateľom citovanom rozhodnutí neriešil a neposudzoval, ktorý moment sa považuje za rozhodnú skutočnosť podľa § 60d ods. 2 zákona o výkone väzby, ale posudzoval, ktoré z rozhodnutí vydaných podľa Trestného poriadku je rozhodnutím, na podklade ktorého je správny orgán povinný začať konanie o výške trov väzby. Preto sú závery z predmetného rozhodnutia bez právneho významu v sťažovateľovej veci.

17. Namietaný rozsudok najvyššieho správneho súdu je jasne, zrozumiteľne a výstižne odôvodnený a reflektuje na ťažiskové skutočnosti dôležité pre rozhodnutie o kasačnej sťažnosti sťažovateľa. Predovšetkým však nie je poznačený zjavným omylom v právnom posúdení toho, čo je rozhodnou skutočnosťou, od ktorej sa odvíja začiatok plynutia prekluzívnej lehoty na začatie správneho konania o výške trov väzby. Najvyšší správny súd § 60d zákona o výkone väzby interpretoval vo vzájomnej súvislosti s prihliadnutím na skutkové okolnosti sťažovateľovej veci. Namietaný rozsudok nepredstavuje výsledok takej interpretácie zákona, ktorá by sa od jeho znenia odchýlila natoľko, že by došlo k popretiu jeho významu a účelu. To vylučuje porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, treba uviesť, že o výške náhrady trov väzby, a teda k zásahu do majetkových práv sťažovateľa došlo na základe zákona, ktorý sťažovateľovi ukladá tieto trovy nahradiť, pričom v postupe orgánov verejnej moci nedošlo k takému výkladu, z ktorého by bolo možné dospieť k záveru, že k majetkovej ujme

sťažovateľa dochádza bez legitímneho zákonného dôvodu. Preto nemohlo dôjsť k porušeniu ani týchto základných práv sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu